

טשענסטאכאווער צייטונג

פרייטאג, 20סטן מרץ 1933. **צישטאכאוו, אלא 6. טעלעפאן 201.**
פרייטאג, 20סטן מרץ 1933. **צישטאכאוו, אלא 6. טעלעפאן 201.**
פרייטאג, 20סטן מרץ 1933. **צישטאכאוו, אלא 6. טעלעפאן 201.**

פרייטאג, 20סטן מרץ 1933. **צישטאכאוו, אלא 6. טעלעפאן 201.**

לעזט אונזער קאמאט:
דערמיט מאך איך בעקאנט, דאס אין מיין
שניידער - ווארשטאט
קען מען בעקומען אלערארט
פערטיגע יודישע מלבושים
ווי אנציער, שניטערע, פאלטענע לייכטע און שווערע, זייערע
און אלפאגענע קאסעס, סלאק-רעק און קאלאסען אויך פאר קינדער
צו זעהר פיליגע לאדזשער פרייען.
עס ווערען אויך אנגענומען בעשעסענע פון אייגענע סחורות.
רעיעלע פעהאנדלונג.
א גרויסער אויסוואהל פון מאדערנע סחורות.
מיט אכטונג **חיים יעקב קאהן, מאסטאָחא 9.**

אכטונג!
אזוי ווי אלע יאהר, נעם איך אויך היי - יאהר אָן
מצות צו מאַהלען אויף רייבעכט'ס
כשר למחרת מן המחרת צו ביליגע פרייען.
יצחק מאיר שמילער
נאדזשעטשא 60.

Szkoła tańców
baletm. K. KOSTECKIEGO
w lokalu powiększonym
ul. waszyngtona 6. daw. Jasna.
Zapisy na kursy 1 lekcyjne oddzielne ceds. od
10-aj rano do 9-aj wiecz.
שבת 25 ד. ח. 8 אונד פראקטישע לעקציע
פאר יודישער געזעלשאפט און אויך יעדן שבת.
אויך דינסטאג, דאנערשטאג און זונטאג אָנפֿונג.
צוגעגליכע פרייען.

Z intencji zaślubin p. REGINY
GRAUERÓWNY z p. MARKUSEM
SZTAJNFELDEM, życzę wiele szczę-
ścia i różowej przyszłości.
Lipman Kopiński

צו פערדינגען
3 שטובען מיט א קיך
מיט 2 איינגענג, זונג און
בעקוועמליכקייטען.
ערקאנדיגען זיך אין רעד. טשענסטאָ.
ווער צייטונג, אלעס 6.

מעלדונג
צוליעב בעדערשטאכאווער פארשטעלן אויסן זאל, העלעכ
האבען געקענט ברענגען נישט-געוואונענע סאָלגען און די טויט-
פערלאָ-אָקאדעמיע, וועלכע האט געוואלט פארקומען שבת דעם 18
אָבערומען געווארען און העט פארקומען אין אַגאָדערן סעריין.
ליגע פאר'ן אַרבייטענדען א"י אין פוילען
אָבטיילונג אין טשענסטאָכאווע.

א שעה צימער
מיט א ספעציעלען איינגאנג, עווענטועל 2 שימער
אין דער אלע שוין צו פערדינגען
ערקאנדיגען אין רעדאקציע.

קאמאניקאט פון זש. ט. ק.
צוליב דעם גרויסען ערפאלג פון די
אויספאלגען אין די היגע פאבריקען אָר-
דענט איין די היגע זש. ט. ק. 2 אָועל-
כע אויספאלגען:
שבת דעם 25 ד. ח. וועט פארקומען
אָר-אויספאלגען אין דער היגער עלעק-
טראָוועי, טרעפפונקט 2 נאכמ. אין
לאָקאל פון דער געזעלשאפט.
שבת, דעם 1 אפריל האָלב 10 פריה,
אויספאלגען אין די הוטע ראָקאָו. פרייז
פון ביידע אויספאלגען: 15 גר. פאר
מיטגלידער און 25 גר. פאר נישט-מיט-
גלידער.
פאר'ן נוצען פון די אנטוויקעלענע
וועלען פאר די אויספאלגען פארקומען
קורצע רעפערטען, כדי צו געבען די
בעזוכער א טעאָרעטישע צוגרייטונג
פאר'ן נוצען די ענטפערעכענע סאָב-
ריק.
גלייכצייטיג טיילט מען אויז מיט,
אָר די הויפט-פערזאָלונג פון זש. ט. ק.
אין ווארשא אָרדענט איין פון 14-טען
ביו'ן 18-טען אפריל א אויסטרוקטאָרע-
קורס.
אינסאָרמאציעס אין סעקרעטאָריאט
פון 8:30 ביז 9:30.

אכטונג טשענסטאכאווער פראווינץ:
דאס לאנג-יעהריגע וויין-און ספיריטוס-געשעפט
פון **יצחק מענריל עפשטיין**
איז איבערטראָגען געוואָרען אויפ'ן **„ZŁOTY RÓG“**
א. ד. פ. וואו ס'איז צו בעקומען אלערליי וויינען, ספיריטואליען, מעהד, קאניאק
און אנדערע משקאות, אלס עכט, אונגעפערשטע, דערונטער גאנץ אלטען וויין
און „כרמל“ צו מעסיגע פרייען.
האָפּענטליך, דאָס די ג' קינדשאפט וועט ווייטער מיר שניקען
צוטריו און האַנדעלס-בעזינגען - צייכענט זיך מיט אכטונג:
יצחק מענריל עפשטיין און שמי שטשופאק.
אויך טאכא-אויסאָרמייטונגען דא צו בעקומען.
פון 8:30 ביז 9:30.

Genia Altman Abram Baum
Zaręczeni
Częstochowa, w marcu 1933 r.
צו דער תנאים פון אונזער לעבען ווען און פרייער **אברהם באום**
מיט פרי. **געניא אלטמאן** אונזערע הארציגסטע ברכות.
עלערען און געשוויסטער.
צו דער תנאים פון אונזער לעבען טאָכטער **געניא אלטמאן** מיט ה' **אברהם באום**
אונזערע הארציגסטע גליקוואונגען
עלערען און געשוויסטער.
א הארציגען מול-טוב ווינשען מיר אונזערע לעבען מוחלנים צו דער תנאים פון זייער ליבע טאָכטער
געניא אלטמאן מיט ה' **אברהם באום**. דעם יונגען פאר א גלייכענדע צוקונפט
הענין קאלין און פאמיליע, אשר שמולעוויטש און פרוי.
א הארציגען מול-טוב ווינשען מיר דער פאמיליע **באום** צו דער תנאים פון זייער לעבען
ווען **אברהם** מיט פרי. **געניא אלטמאן**. דעם יונגען פאר א גלייכענדע צוקונפט.
עזריאל פערעראווסקי און פרוי.

גרולה צרקה שמקרבת את הגאולה.
טשענסטאכאווער יודען:

מורא'דיג איז די גויט אויף דער יודישער גאס, שרעקליך איז דער
הונגער צווישען פילע פון אונזערע ברידער.
אויב אין די טעג פון א גאנץ יאהר זענען מיר פערפליכטעט ענטגעגען
צו קומען די בעדערשטיגע, צו געבען הילף די הונגעריגע, זענען מיר נאָכ-
מעהר מחויב צו זאָגען פאר זיי אין די ימים-טובים און איבער אלעס - אין
פסח, אין יום-החרות, בנוגע וועלכען אונזערע חכמים האבען פראָקלאמירט
דעם הערליכען פרינציפ: „כל דכפין ייתי וייכול“ - ווער עס איז הונגעריג,
זאל קומען און עסען. קיינער פון אונז טאר זיך דעריבער פסח נישט צוועק-
זעצן צום טיש, אזוי לאַנג ווי ער האט נישט ערפולט זיין מענטשליכען און
ברידערליכען חוב, איידער ער האט נישט געגעבען זיין טייל פאר דער רי-
זיגער צאהל בעדערשטיגע.

יעדער טשענסטאכאווער יוד מוז פסח האבען דעם בעוואוסטזיין, דאס
א דאָך זיין מאַטעריעלער הילף, האבען אויך די שטראַהלען פון דאָזיגען
פרייהייטס-יום נוב צווינגענע שיינט אין די וואוינונגען פון די פער'חוש'כ'טע און
פער'אָרימטע יודישע פאמיליעס און כאָטש אויף אַ ווייל געמאָכט זיי פערנע-
סען אין די אַלטעגליכע צרות און פיין.
לויט'ן געזעצן פון די פרייהייט-דיגע יאהרען האָט אויך היי-יאהר די
קהל אַרגאָניזירט אַ קמחא אָקציע אין אונזער שטאָט און יעדער יודישער
איינוואוינער וועט בעזוכט ווערען דורך ספעציעלע דעלגאטאָן, וועלכע האָ-
בען אויף זיך גענומען די דאָזיגע איידעלע און וויכטיגע מיסיע.
יעדער טשענסטאכאווער יוד מוז לויט זיין יכולת און אפילו איבער זיין
יכולת געבען זיין נדבה די קהלה-דעלעגאָטען און ערשט דאָן וועט ער מיט
א רוחני געוויסען קענען זאָגען: איך האב מיין פליכט לגבי מיינע ברידער
עהרליך און געוויסענהאַפט ערפילט!

עס קומען אָן די פסח-טעג, ווען עס ווערען דערמאָנט די צרות און
ליידען, וועלכע אונזערע עלטערן האָבען אָמאָל געהאַט אויסצושטעלן אין גלות-
מצרים, ווי אויך די געטליכע הילף, וועלכע האָט זיי דעמאָלט געשיצט און
בעפרייט; אין די דאָזיגע טעג דערוועקט זיך אין אונז די האָפּנונג, אָז אויך
יעצט, ווען אונזערע ברידער ווערען אין פערשידענע לענדער, איבערהויפט
אין שכנות-דיגען רייטשלאַנד - ווי אָמאָל אין מצרים - פערפאָלגט, פערקנעכ-
טעט און געפייניגט, וועט זיך אויך די געטליכע הילף בעווייזען אין דער
ריכטיגער צייט און די יודען פון זייערע שווערע און אכזריות'דיגע ליידען
בפרייען. זאָלען דעריבער אויך מיר פון אונזער ווייט מיטהעלפן צוצוואַיילען
די פּרילעזונג און בעפרייאַונג, וואס קען געטון ווערען דורך געבען צדקה
פאר די בעדערשטיגע, ווייל

גרולה צרקה שמקרבת את גאולה -
דאס צדקה געבען, דאס אַברופען זיך אויף די וועה-געשרייען און גויט פון די
ליידענדע און געדריקטע, העלפט צו דערהענגען די ענדגילטיגע גאולה פון
די יודען.
בחודש אדר תרצ"ג.

אכטונג טשענסטאכאווער פראווינץ:
דאס לאנג-יעהריגע וויין-און ספיריטוס-געשעפט
פון **יצחק מענריל עפשטיין**
איז איבערטראָגען געוואָרען אויפ'ן **„ZŁOTY RÓG“**
א. ד. פ. וואו ס'איז צו בעקומען אלערליי וויינען, ספיריטואליען, מעהד, קאניאק
און אנדערע משקאות, אלס עכט, אונגעפערשטע, דערונטער גאנץ אלטען וויין
און „כרמל“ צו מעסיגע פרייען.
האָפּענטליך, דאָס די ג' קינדשאפט וועט ווייטער מיר שניקען
צוטריו און האַנדעלס-בעזינגען - צייכענט זיך מיט אכטונג:
יצחק מענריל עפשטיין און שמי שטשופאק.
אויך טאכא-אויסאָרמייטונגען דא צו בעקומען.
פון 8:30 ביז 9:30.

ברכה לאנדו
מאורשים
צינסטחוב, בחודש אדר תרצ"ג.

דוד!
קבל נא ברכת מורש עם ברכות הכי לבבית לארושך
מאת חבריך
זאב יהודה זנדר, יצחק יהונתן פוקס, שמואל רייכער.
א הארציגען מול-טוב ווינשען מיר אונזער ליבען שוואגער און פרוי צו דער פערלאָנג פון
זייער ווען **דוד קאָזאק** מיט פרי. **ברכה לאנדו**. זאָל זיין מיט מול און גליק.
אברהם קלמן גרובשטיין,
קווינען: העלא, לאה און שמואל גרובשטיין.
מול-טוב, צו דער תנאים פון מיין ליבען קיין **דוד קאָזאק** מיט פרי. **ברכה לאנדו**
זאָל זייער לעבען-וועג זיין בעשטראַלט מיט די הערליכע זונען-שטראַלען.
די ליבע טאָכטע און אָנקעל ווינש איך צו דערלעבען פילע נחת.
משה גרובשטיין.
פרחים ושושנים קלועים ושרידים ובתוכם ברכת מול-טוב המה ולבבית לשאר בשרי כמר
דוד קוזק לארושין עם בחירת לבו העלמה **ברכה לאנדו**
ותוה לבנות ביתך על הרי יהודה וירושלים.
תל-אביב.
ליפמאן-גרובשטיין

ברכת המה ולבבית לדודתנו העלמה מרת **ברכה לאנדו**
לארושית עם בחירת לבו מר **דוד קוזק**. תהי דרכם צלחה.
ירחמיאל וישעיהו לאנדו.
ברכת מול-טוב המה ולבבית לידידנו
מר **דוד קוזק** לארושין.
י. ל. פוגל, מ. מ. ויגנין, משה קאָפּאָן, מנשה יאָשינסקי,
אברהם פוגל, ל. פפער, יצחק סאָמאָנאוויטש.

בברכת מול-טוב המה אנו מברכים את יחסנו **שפרה טייכנער** נשואיה את
זאב יהודה גולדברג יוכו לבנות את ביתם על הרי ציון וירושלים.
יהודה בייגלע ורעיתו.

אונזער פריינד **מרדכי סולקאווסקי** צו זיין תנאים מיט פרי. **עדוואַ ברעסלער**
א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען.
יעקב האַניגמאן, נחמן מיסקא, ישראל קויפמאן.

אונזערע חברים
יעקב קויפמאן און פרוי צום געבורט פון זייער וועהנדעלע
רפאל אָפּטע און פרוי צום געבורט פון זייער טעכטערל
א הארציגען מול-טוב. ערציהט זיי אין גייסט פון ארבייטענדען ארץ-ישראל.
פאראיי-קאמיטעט און אַרגאָניזאציע פון י. ס. א. פ. „פועלי ציון“
יוגענדר-אַרגאָניזאציע „פרייהייט“, אַרגאָניזאציע „הפועל“.

זונטאג, ד. 26 ד. ח. 4 נאכמ. אין לאָקאל פון דער יוד. קהלה נייער מארק 14
קומט פאר די

יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאָנלונג
פון מיטגלידער פון דער געז. „דאָבראָטינאָשטש“
אויף וועלכער עס בעט צו קומען
די פערזאָלונג.

Hurtowy skład cerat, linoleum i przyborów tapicerskich
I. HOLAND i S-ka
Berka Joselewicza 6 (daw. Ogródowa, sklep Obrony)
האָט אויפ'ס לאָנער א גרויסען אויסוואַהל כאָדניקעס, דיוראנען, פליישען,
לינאָלעאום, אָפּאָנעס (ברעזענט), שעניקעס, לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך
אַלץ צו פאבריקס-פרייען.
מיט אכטונג
י. האַלאַנד און קאָמפ.
בערעק יאָסעלעוויטש 6.

דער פון לאנג-בעקאנטער טשענסטאכ.
שילדען-מאלער: דוד כראפאט
וועלכער האט די לעצטע יאהרען געוויילט אין אויסלאנד און האט צו דעם צוועק
באוועט א סך מאלער-אקאדעמיעס אין בערלין, דיסעלדאָרף, ברעסלאָו
און האַלאַנדער האט זיך אומגעקעהרט גאָר טשענסטאכאוו, וואו ער פיהרט אויס
די שענסטע שטובן און שילדען-אַרבייט
לויט די נייסטע מאָדערנסטע סטילען פון דער מאלער-קונסט
צו זעהר צוגעגליכע בעדינגונגען.
מיט אכטונג **י. כראפאט**
קאסטראלא 13. פרייער טראוואקא.

נאטיצען

פרייע אימיגראציע

אין איינער ארטיקלע "עפנען די טויערען" (וועלכעס איז אגב איבער-געדורקט געווארען אין דער פראווינ-צער פרעסע) האבען מיר אנגעוויזען אויף דער אונטערזיכער עולם וואס ווערט געטוהן דעם יודישען פאלק מיט דעם, וואס מען האלט פאר זיי פער-שלאסען די טויערען פון דעם לאנד וועלכעס מען האט עפענטליך פראקלא-מירט אלס זייער געזונטליכע היים, אי-בערהויפט אין די בעדינגונגען וואס זיי האבן אוועקגעזאגט אז טוי-זענען זיי אלטע זיך דארט גע-קענט ליכט איינארדנען, וואס דאס איז דער צייט, ווען די יודען אין אלע גלות - לענדער, איבערהויפט אין עטליכע, זענען צוליב דעם אנטיסע-מיטיום וואס האט זיך דארט פער-שטארקט, אויסגעשטעלט אויף רואין און פערניכטונג.

אין די ווייטשטענליכע לאנדען און די קאנינקטור אין א"י איז פאקטיש צופרידענשטעלענדע קען מען זיך גע-וויס איבעראייגען פון דעם פערניכט וואס איז פערענענטליכע געווארען דורך דעם ווייטשטענליכע דעפארטמענט פון דער יודישער אגענץ, וועלכער איז געווען זעהר פארויכטיג און וועט נישט איבערשאצן די אמת'ע לאגע, דער דאזיגער דעפארטמענט פארשט אויס מיט גרויס פארויכטיגקייט די ווייט-שטענליכע ענטוויקלונג אין א"י, און וועט זיך ביי קיין פאל נישט אריינלא-זען אין אפטיימם, וואס זאל זיך נישט שטיצען אויף קיין פעסטע און רעאלע יסודות.

און אט דער דאזיגער פערניכט פון דעם ווייטשטענליכע דעפארטמענט ער-קלערט מיט'ן פולען בעוואוסטזיין אז די לאגע אין א"י איז איצט אין ווייט-שטענליכע זין פעסט און זיכער, ער ווייזט זאגן אן אויף דעם וואס אין דער יודישער פרעסע ערשיינען גאנץ אפט ארטיקלען אין וועלכע עס ווערט געווארענט געגען דער איבערשאצונג פון דער יעצטיגער גוטער קאנינקטור אין א"י, און דאב'י ווערען געמאכט פארווארפען דער יודישער אגענץ פאר-וואס זי נעמט נישט אן קיין שריט גע-גען דעם איבערטרעטענעם אפטיימם, אויף דעם ערקלערט דער פערניכט אז די דאזיגע שטימען ענטשטעהן אין א סביבה וואס ליידט שוין זייט יאָהרען פון א שטארקער ווייטשטענליכער דע-פרעסיע, און דערצו ווירקען אויך די עראינערונגען פון דעם קריזיס וואס איז געקומען נאכ'ן אויפשוואונג פון א"י נאך דער פערטער עליה, אין די יאָהרען 1924-5.

ווייטער ווערט געזאגט, אז דער אונ-טערזיכער צווישען היינט יאָן דאמאלס איז זעהר בעדייטענד, ווייל די גרוי-סע קאפיטאל-אינוועסטיציעס פון די יאָהרען 1925-6, איבערהויפט אין די פרטים הויבען ערשט איצט אן צו געבען דעם געהעריגען פראָמיט, אויך די דעוואלוציע פון ענגלישען פונט האט געשאפען נייע מעגליכקייטען, דאס ווייטשטענליכע לעבען אין א"י איז יעצט פילעווייטג, די לאגע פון פרא-דוקציע אין עקספארט האט זיך גרונ-ליך געענדערט צום גוטען, די קאנקו-רענץ-פעהיגקייט האט זיך בעדייטענד פערטערשטערקט, און מיט'ן וואוקס פון דער עקספליקערונג האט זיך דער אי-נערליכער געברויכט-מאָרק פילעפאך פערברייטערט.

אזוי האבען אויך דער הויך-קאמי-סאר און די דירעקטארען פון די גרע-סטע בענק אין א"י ערקלערט און פעסטגעשטעלט מיט דער גאנצער אב-יעקטיוויטעט אז די יעצטיגע פראָספע-ריטי אין א"י איז נישט קיין צופעליגע נאָר א גאנץ פעסטע.

דאס זענען אלץ ריעזות וואס שטי-צען זיך אויף רעאלע און אלוזיטיג אויסגעפארשטע פאקטען און סטאטיס-טישע ציפערען, אויף וועלכע מען קען זיך גאנץ זיכער שטיצען.

איז דאך טאקי א גאנץ פערשטענד-ליכע זאך, אז די יודען וואס מאַטען זיך אין זייערע וואוינ-פארטער אין גלות קורס-כל צוליב דעם האַרשענדען קרי-זיס, און דאך צוליב דער ספעציפיש-יודישער לאגע, וואס איז בעדראַהט דורך די שוידערליכע אַנטיסעמיטישע שאַרעמונגען, אַט די דאזיגע דאַרפט אומבעדייגט גענעבען ווערען זי מעג-ליכקייט זיך צו בעזעצען פריי אין א"י.

און שום בעגרענצונגען. דערפער האט זיך טאקי אנגעהוי-בען צווישען יודישען פאלק די שטרע-בונג אויפצופאָדערן די ענגלישע מאַג-דאטור-מאכט, אז זי זאל אַפּשטאַפּען אלע ביז-איצטיגע איינוואַנדערונגס-גע-זעצען, און זאל פריי און אַפּען ערקלע-רען, אז דאָס יודישע פאלק האט דאָס רעכט זיך איינצואַרדנען אין זיין לאַנד אויף זיין אייגענער אחריות און פער-אַנטוואָרטליכקייט, אָהן יעדע פּרעמדע אפּטרופּטות.

עס קומען פאַר פאַלס-מיטונגען אויף וועלכע עס ווערען אָנגענומען רעזא-לוציעס וועגען עפענען די טויערען פון א"י. און לעצטענס האט די גרעסטע יודישע קהלה אין אַיקראָא, די וואַר-שאַווער קהלה, אָנגענומען א יו-שטימיג אַזאָ רעזאָלוציע, וועלכע איז אַוועקגעשליקט געוואָרען אין די גע-העריגע מאַסגעבענדע אינסטאַנצען.

מיר ווילען איצט אַנווייזען אויף דעם

די קלימאטישע ענדערונגען

לאָזען זיך שטאַרק פּיהלען. די איבערגאנגען זענען איר פּלוצלינג, אז אונזער קליינע גענוג נישט, כדי צו פּרעהטען פון די שרעקליכע פּאַלען פון די שטענדיגע ענדערונגען, העלפען קען נאָר איבערליכער אויסדויער און האַרט!

די וואס נוצען רעגולער אָוּמאַלטיין זענען זעהר דויערהאַפּט אויף די פּלוצלינגדיגע קלימאטישע ענ-דערונגען, ווי אויך זענען זיי ווייניגער עמפּפּלידליך אויף דערקליינע און זייער טרויעריגע פּאַלען, ווייל אָוּמאַלטיין שטאַרקט דעם אָרגאַניזם.

אָוּמאַלטיין איז א וויטאַמין-רייך ערנערהונגס-מיטל, ענטהאַלט מילך, אייער, קאַקאַ און אויך דיאָטעטע און לעצטענס.

טרינקט יעדען טאָג אויף פּרייהאַפּט א פּלוצלינגע אָוּמאַלטיין — ווייל זי גיט גלייכצייטיג כח און לעבענס-פּרייד.

פּרייבען און בראַשורען שיקען מיר ארויס בחנם.

OVOMALTINE
FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA
Dr. A. WANDER, Sp. Akc.
KRAKÓW

אך, מיין קאפ...

מען דאַרף אָבער נישט ווין פּערזענליכע. ווי גלייכליך איז דער, וואס האט טאָגאל אין שטוב. א זאָרעפּלענדיגע בעל-הבית'סע קויפט שטענדיג טאָגאל טאָבלעטען, ווייל זי ווייסט זעהר גוט, אז דאס מי-טעל איז פאַר איהר, פאַר'ן מאַן און קינדער גוט. ווענדיג, ווי בעוואוסט, פּערזענליכע טאָגאל פון אַנ-זאמלען זיך פון ארין-ווייזער און דעריבער היילען די טאָגאל-טאָבלעטען געוואָלדיג. געוואָרען און קאָפּ-וועהטאג, רעוועטאָניזם, גריפע און פּערקליינע אונטערליך פאַר'ן האַרץ, מאַגען און אנדערע אר-גאנען, פּרובט און איבערצייגט זיך אליין, צו בע-קומען אין אלע אפּטיקען.

Logal
געדענק דאס דאזיגע וואָרט!

די ענטלאפענע

רעסען פון יודישען לעבען אין רייסלאנד אין 18-טען יאָהר-הונדערט.

פון י. איזאקאָוואַה.

(פארטעצונג.)

די שוואַי-ישראָל אין פראַנקפורט האָבען אויך נישט געוואלט, זיי האָבען דאָנערשט זיך בעמיהט צו פערשפרייטען די פאנטאסטישע שמועות וועגען דער שרעקליכער פונה פונ'ם רב, וועלכער האט ספעציעל אונטערגעצינדען, און דאָמיט צו בעאיינפלוסען די ריכטער, אז דער אויטילע וואָס זיי וועלען אַרױסגעבען אויפ'ן רב, זאל זיין וואס שווערער און הארבער.

וואלטען די פראַנקפורטער יודען נישט געווען אזוי פעראַרימט און גי-דערשלאָגען, וואלטען זיי מיט געלד געקענט עפּיס אויספועלן, ווארומ און יענע צייטען האט מען געקאנט דורך געלד אלס מאכען, אָבער די יודען זע-נען געווען אזוי שטאַרק אַרױס, אז ווע-גען צונויפשושטעלען א גרעסערע סומע זענען קיין שום מעגליכקייטען נישט געווען.

דעריבער האט זיך אלס נאר גע-קענט שטיצען אויף פראַנטעקציע און שטרענגות, מען איז געגאנגען צו די אָנגעזעהענעסטע איינפלוסרייכע קריסטען פון פראַנקפורט און זיך בעמיהט זיי איבערצוצייגען, אז דער רב איז א זעהר הייליגער מאַן, וועלכען מען קען ביי קיין פאל נישט חושד זיין, אז ער זאל דאָס האָבען געטוהן מיט א וועל-כער ס'איז שלעכטער פונה, נאר ס'איז פשוט געווען א אונגליק, וואס איז גע-קומען דורך אונפאַרויכטיגקייט, ווייל דער רב איז שטענדיג געווען פערנ-מפּן אין זיינע טיפּפּס למודים, אזוי ווי ס'איז פאקטיש געווען. אָבער די

קריסטליכע מוחות האבען דאס נישט געקענט אזוי ליכט פערנעמען, און דע-ריבער איז נישט אזוי גרינג אָנגעק-מען זיי איבערצוצייגען, צו דער רב איז פאקטיש אונשוולדיג.

דאס זעלבע איז אויך געווען מיט יעקב משה'ן, ער האט מיט אלע זיינע פוחות געאַרבייט צווישען די אָנגעזע-הענע פראַנקפורטער קריסטען מיט וועל-כע ער איז שטענדיג געשטאנען אין גוטע בעציהונגען און זיך בעמיהט זיי בעאיינפלוסען לטובת דעם רב. אָבער זיין ארבייט האט געהאט א זעהר קליי-נע ווירקונג, ווייל ער האט זיי נישט געקענט איבערצייגען אין דעם רב'ס אונשולד, און דאס האט יעקב משה'ן זעהר געקערענט אזוי אז ער האט זיך נישט געקענט בערהיגען. ער האט ווי פערגעסען אין זיין טרויעריגער און ביטערער לאגע, אין וועלכער ער מיט זיין פרוי האבען זיך געפונען, און זיין גאנץ וועזען איז געווען פערנומען מיט דער גרויסער פראַגע ווי אזוי צו רע-טעווען דעם רב.

איינמאל אין אָווענד ווען ער איז געוועזען אין זיין ענגען צימער וואס ער האט פערנומען ביי זיין קריסטלי-כען פריינד, בעטריעבט און פערצוגט אין זיינע טרויעריגע געדאַנקען, האט מען אָנגעקלאָפּט אין דער טהיר, ער האט זיך דערשראָקען, אויך זיין פרוי וואס איז שוין געלענען אין בעט האט זיך אויסגעוועקט, און ביידע האבען נישט געקענט פערשטעהן ווער עס קומט צו זיי אזוי שפעט אין דער נאַכט, אָבער ווען דאס קלאָפּען אין

טייער האט זיך ווידערהאלט, האט יעקב משה געפרענט ווער ס'איז און א פרוי-ען-שטימע האט געענטפערט:

איהר קענט עפנען, דאס איז א פריינדיק.

הערענדיג אז ס'איז א פרוי, אויך איז די שטימע זיי געווען בעקאנט, האט יעקב משה געעפענט די טהיר, און ס'איז אַריינגעקומען א פרוי, וועל-כע איז זיי געווען בעקאנט, אָבער זיי האבען זיך ביידע נישט געקענט אין ערשטען מאָמענט דערמאָנען ווער זי איז.

איהר דערקענט מיך נישט?—האט די אַריינקומענדע געפרעגט.

דערהערענדיג איהר שטימע האבען ביידע אויפגעציטערט, און באַלד האט יעקב משה זיך דערמאָנט ווער זי איז, און געזאָגט:

אויב איך האָב נישט קיין אירטום וועגען זי די פרוי פון ה' אַלפּרעד, און דאָב'י איז ער טויט-פלאַס געווארען. יא, אזוי איז דאס ה' יעקב משה — האט זי פרוי געענטפערט — אָבער איך זעה, אז איהר האט זיך דערשרא-קען פאַר מיר.

עס איז קיין וואונדער נישט — האט יעקב משה געענטפערט — איהר דאַרפט דאך פערשטעהן, אז אייער בעזונד-פער-שאפט אונז זעהר טרויעריגע עראינפער-ונג.

נו יא, געוויס-האט די פרוי געענט-פערט—אָבער איך בין טאקי געקומען אייך בעטען אז איהר זאלט מיר פערצייען פאַר דער קרענקונג וואס איך האָב אייך דאמאלס פערשאפט.

מיר האבען שוין אין דעם פערגע-סען—האט יעקב משה געזאגט—אין צרה פאן לעצטענס אזוי פילע איבערגע-לעבט אז מען דאַרף נישט געדענקען די אלטע צרות.

און וואו איז אייער טאָכטער?—האט די פרוי געפרעגט.

זענען זעהר דערשראָקען געווארען, ניי-נענדיג אז דאס איז ווידער א אַנוויי-זונג אויף עפּיס א פרישע צרה, אָדער א בלאַב, און זיי האבען נישט גע-וואוסט וואס צו ענטפערן.

די פרוי האט בעמערקט זייער פער-לענענהייט און געזאָגט:

מיינע הערשאפטען, איך זעה אז איהר שרעקט זיך פאַר מיר און איהר מיינט אז איך בין געקומען מיט עפּיס שלעכטע פונות צו אייך, מוז איך אייך ערקלערען אז ס'איז אומגעקעהרט, איך בין געקומען צו אייך בעטען פערצי-הונג פאַר דער גרויסער קרענקונג וואס איך האב אייך דאמאלס פערשאפט, ווייל איך האב זיך איבערצייגט, אז אייער טאָכטער איז געווען אונשוולדיג, נאָר מיין מאַן איז א אויסווארף.

יעקב משה מיט זיין פרוי האָבען אלץ ווייטער געשוויגען, נישט קענע-דיג פערשטעהן וואס די פרוי איז אי-סען מיט איהר בעזונד, און די פרוי האט ווייטער געזאגט:

איצט נאָך א יאהר צייט האב איך זיך איבערצייגט אז מיין מאַן איז א לומפ, ווייל ער האט זיך פערליבט אין א יונג קריסטליך פרייליין און איז מיט איהר אַוועק, איבערלאָזענדיג מיך מיט די קינדער, און איך מוז אייך זאגען דעם אמת, אז די גאנצע צייט האט מיך מיין געוויסען געפלאַגט, איך האב פערשטאנען אז איך בין בעגאנגען גע-גען אייך א פערברעכען מיט דעם וואס איך האב אויף אייער אונשוולדיגע טא-כטער א בלאַב געמאכט, און צוליב מיר האט זי געמוזט פערלאָזען פראַנק-פורט, און איצט ווען איך געפון זיך אויך אין א צרה, בין איך געקומען אייך אויסדריקען מיין גרויס חרטה.

מיר דאנקען אייך זעהר—האט יעקב משה געזאגט—און איהר נישט בעאונרויגען, אונזער טאָכטער געפונט זיך אין פוילען און זי איז גע-זונד.

אָבער איך וועל דעם אויסווארף נישט שווייגען, עס וועט איהם אַזוי גלאַטיג נישט אָנגעהן, איך וועל איהם זוכען אין דער גאַנצער וועלט, און ער מוז זיין שטאַרק בעקומען, און די שטראָף וועט זיין א שווערע, ווייל זי וועט אויך מוזען אַרומנעמען דאס גע-מיינהייט וואס ער איז בעגאנגען גע-גען אייער טאָכטער.

יעקב משה האט איהר אייגענטליך נישט געוואלט ענטפערן, ער האט זיך מיט דער גאַנצער זאך נישט מעהר אי-נערשטירט, בלויז דאָס וואס ער האט זיך דערמאנט, אז ער וואלט האט אויך חושד געווען תּהוֹלֵלֵצן אין נישט-עוהר-ליכקייט, און דאס האט זי געפיהרט צו איהר ענטלויפען, אָבער אלס העפ-ליכקייט האט ער צו דער פרוי גע-זאָגט:

און וועלכע מיטלען האט איהר דאס איהם צו בעשטראָפּען.

קיין מיטלען וועלען מיר נישט פעה-לען — האט די פרוי געזאגט — ווארומ קודם פל מוזט איהר וויסען אז מיין פאָטער איז הויפט - ריכטער פון העכ-סטען געריכט.

יעקב משה האט שוין מעהר נישט געהערט וואס זי האט ווייטער גערעדט, דאס אז די פרוי איז א טאָכטער פון הויפט - ריכטער האט אויף איהם גע-מאַכט אַנאָנגעווערען איינדרוק און ער האט זיך טיפּף פערטראַכט.

(פאָרטז. קומט).

יוסף קלארמאן

סיאיו יאָ פערהאָן א מורא...

1. מ'מוז מורא זיין: די "לינקע" אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע זענען גרויסע מומחים אין הלכות אגטאציע. זיי וויסען אויסצונצען יעדע קאניונקטור, פערפיהרענדיג די עפענטליכע מינונג, כדי צו "כאפען" נשמות. מען פערהוילט גאנץ אפט די עצם כונה, שוואכענדיג זיך צו דער הערשענדיגער שטעלונג.

די אויבענדערמאנטע טאקטיק האט מען בולט בעמערקט בעת דער ליצא-טער קאנפערענץ פונ'ם "הסתדרות העובדים" אין ארץ-ישראל. שטעהט מען דאך עפעס ערב קאנגרעס-וואהלען און מ'וועט דארפן "ציהען" שטומען אויך פון "בורשויען", שטעלט מען זיך אָוועק אין אַ תמועוואטער פאָוע, מען הילט זיך איין אין אַ טליח, שכולה תכלית: אדרבא, מיר זענען כשר'ע נא-ציאָנאלע יודען וכו'.

און די יודישע פרעסע, וועלכע וויל זיך אָפנים נישט "איניריסען", טראָגט דאס פליץ אונטער דעם לעזער און איז - ווי זאָגט מען דאס אויף העברעאיש: מאסיף אַ גופך משל. אָבער: אויף יע-נער קאנפערענץ איז אויך געוועזען פערטרעטען אַ גרופירונג, וועלכע וויל נישט מיטמאכען יענע אַקראָבאטישע שטיק פון ה' בן-גוריון. זיי האבען גע-שוואוירט צו בלייבען טריי ווערע פרינציפען, אויסצונענדיג יענע קאנפערענץ-טריבונע צו פרעדיגען דעם "רש-וואָליציאָנערן סאָציאליזם". דאס-אָ האָט אָפטייעל געשטערט די שמחה און, כדי ס'זאל חלילה נישט שלעכט וויר-קען אויף דעם לעזער, האט אַ קאָרעס-פאָנדענט פון אַ יודישער צייטונג, וועל-כער פארשט אין יענעם בלאַט אַ שלי-חות פון אַ געשוואוירענעם סיגור פון די "לינקע" געמאכט פון יענע מענ-שען בטלנים. מאלע, וואס זיי זאָגען אָלץ, זיי ווילען חס וחלילה אונז גאר-נישט טהון. זיי זאָגען נאר אזוי און מיינען - מיינען זיי עפעס אנדערש...

דערמאָנט עס מיך אין יענעם אָנע-קדאָט: זיצען צוויי יודען אינ'ם צוג, פרעגט דער שרשער: ר' מאיר וואו-הין פאָהרט איהר? ארשט זיך אָן ר' מאיר-פאָהר קיין טשענסאטאָו. נעמט ר' יאָסל איינצעהן מיט ר' מאיר'ן: איהר זאגט מיר, אָ איהר פאָהרט קיין טשענסאָטאָו, כדי איך זאל מיינען, אָ איהר פאָהרט קיין ראָדאָסקי, אָבער אין אמת'ן פאָהרט איהר דאך יאָ קיין טשענסאטאָו?

יענע גרופירונג-דער "השומר הצעיר" איז דאך אַנציהערשישע ארגאניזא-ציע און מ'דארף נישט לייקענען: מיט איהר עצההונג מיינט זי גאנץ ערנסט. זי ווערט אויך געמאכט בשלי-

מות. יעדער פעדאָגאָ וועט אייך בע-ווויזען, אָ ערציהונג איז אַ דבר של קיימא, דאס לאָזט זיך נישט פערטושען מיט אַ רעזאָלוציע, אָדער מיט אַ גוט וואָרט.

אָבער יענער קאָרעספאָנדענט, דער "אָוואָקאטוס ד'פאָלי", טרייבט אונז: שרעקט אייך נישט, קיפערלעך! זיי, די "השומר הצעיר-לינקע" וועלען אונז חלילה קיין שלעכטס נישט טהון. אָט האט איהר דעם בעסטען בעווייז: זיי זענען קנאים פון העברעאיום, רייסען זיך קיין א"י א. ו. ו.

וועגען דעם האַנדעלט עס זיך טאָק: זיי געהן דאך קיין ארץ-ישראל נישט פון היינט אָן; זיי בעקומען דאך דעם גרעסטען חלק פון די סערטיפיקאטען, טאָ פון וואָנען נעמט זיך דאס, אָ זיי-ער צאָהל שטימען צו דער קאנפערענץ פון "הסתדרות העובדים" זאָל זיין די זעלבע ווי פון לינקען, "פּוֹלִי ציון", פאר וועמען די טויערען פון ארץ-זע-נען ביז דאָ נישט לאַנג אינגאנצען גע-וועזען געשלאָסען. איך פרעג בקול רם: נאָך אַזאָ מאַסען-עמיגראַציע פון "השו-מר הצעיר"-וואו זענען זיי פערשווינ-דען געווארען?

2. איך האב אינ'ם לעצטען נומער פון דער "שטענעסאָכאָווער צייטונג" גע-לייענט אַנאָנס וועגען דעם אָפיציע-לען אָרגאָן פון דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע, "העולם". דאָרט ווערט דער-צעהלט וועגען דער חשיבות פון יע-נעם בלאַט און "כל יהודי מרוצה לדעת את הנעשה בארץ-ישראל", איבערזעצט: יעדער יוד, וועלכער וויל וויסען ווע-גען דעם, וואס עס טהוט זיך אין א"י -זאל לייטען דעם "העולם", פאָלג איך טאָק: כ'נעם אַרויס אַ נומער "העולם" פון קרוב אַ יאהר צוריק און לייטען, אָ: דער קפּוץ "השומר הצעיר" אין ארץ-ישראל האט זיך געשפאָלטען. פון די "אָבגעשפאָלטענע" זענען אַ העלפט אָוועק קיין מאַסקווע און "המ-חנה הנשאר" - די צווייטע העלפט איז פערבליבען אין ארץ-ישראל. זיי הא-בען בעת דעם אַראַבישען יום טוב פון "נבו-מוסא" (נביא משה) און בעת דער תל-אביב'ער אויסשטעלונג גערופען אין פראָקלאַמאַציעס (אין העברעאיש) אַרויס-צוטרעיען אלע ציוניסטען פון ארץ-ישראל, וועלכע: "רויבען צו דעם בא-דען פון דעם אומגליקליכען אַראַבער" און גערופען די "אומגליקליכע" אַ-א-בער צו איבער'חוו'ן די טרויריגע אב-געשעהענישען פון תרפ"ט... און אין אַ שפעטערדיגען נומער פון דעם זעלבען בלאַט ווערט דערצעהלט, אָ די אָפי-ציעלע קאָמוניסטישע פארטיי אין ארץ-ישראל האט געבעטען איהרע חברים

פ. בלומענקראנץ.

ליידען און אויסרויער.

(רעפּלעקסען צו דער טראַגעדיע פון דייטשען יודענטום).

מאָדע...

און צוריק? די בעציהונג פון די נא-וואַטשינסקי'ס, וואס יחוס'ן זיך מיט מיצקעוויטש'ן איז בעקאנט - כאַראַקטע-ריסטישער און טרויריגער. איז אָבער וואָנער גופא, וואס האָט געמאָכט די ערשטע טריט צו זיין קאָריער אַ דאָנק מיינערער; וועמענס בעסטע אויספיהרער פון זיינע שאַפונגען זענען געווען יו-דישע יוגענט; וועמענס שטארקער פערטיידיגער אין בעקעמפּען זיינע גע-גנער איז געווען אַ יוד (נוימאָן) און וועלכער האָט אַליין איבערגעגעבען צו דריזשירען זיין גערמ. קריסטליכע אָפּע-רע פארסיוואַל אַ יוד (הערמאָן לעווי)-דריקט זיך אויס מיט אָבשיי וועגען יו-דען, וואס זענען ביי איהם "דער דע-מאָן פון מענשליכער ירידה" און צו מיינערער'ן פיהלע ער נישט קיין שונא, נאָר אַנ'עקעל...

אָ מאָדע און טיעף-טראַגישע ראָל! * * * אזוי איז שוין דער גורל פון יודען: פלעגען פרעמדע וויינגארטענס; בעציה-הען זיך מיט פיעטיוס אַלעם, וואָס איז ערהאבען, מגנס זייענדיג אפילו אין זייער ענטציקונג דעם ווערט פון פרעמדעס - און מ'שטייט זיי אָב ווי אַ שטיף-מאָמע אָנגעוואָרפענע קינדער! יודען האבען געפלעגט און פלעגען די דייטשע קולטור, בעציהען זיך פון הונדערטער יאהרען מיט פערגעטערונג צו די דייטשע שפּעק, שאַפען אַליין אפילו יודישע וויסנשאַפט אין דער דייטשער שפּראַך, זינגען שיר השירים דער דייטשער קולטור, און דאס דיי-טשע פאָלק, אייניקלעך פון די גרויסע דיכטער און דענקער, חלומ'ען וועגען אַ באַרטאַלמאַעאָס נאָכט, וועגען דער נאָכט פון לאַנגען מעסער!

מ'דייענט און מ'שוידערט אויף: "מענשען האָט מען מיט קאָלבעס די צייהן אויסגעבראָכען, אָבערהאָקט האַל-בע פּינגער און אויסגעשטאָכען די אוי-גען. יעדען איינציגען פון די אַרעסטירטע (ס'האָנדעלט זיך וועגען די אַרעסטיר-טע אין דער שפּאָגדור תפיסה) האט מען בודק געווען צי ער איז נישט קיין יוד. און אַלע אומגליקליכע, וואס האבען געהאָט דעם דאָזיגען "פעהלער" האָבען די "שטורמיסטען" געטרעטען מיט זייערע געקאוועטע שווערע שטי-וועלעס אויף יענעם פערבאָרגענעם אָרט... מענשען זענען געפאָלען חלשות, האבען זיך געקאָרטשעט ווי משוגעים פון יסורים, האבען געשריגען מיט וויל-דע, יאָמערליכע קולות. די "שטורמיס-

מ'שרייבט יעדען טאָג. מ'חוקר'ט זיך און מ'ווייזט אויף; מ'בייזערט זיך און מ'גיסט צו פערשטעהן - און פונדע-סטווענען לאָזט עס נישט רוהען: מעשי ידי טובעים בים!" מיר קוקען זיך צו מיט צובלוטיגטע הערצער צום דאָזיגען עקעלהאָפּטען באַלאַנג און ס'ווייל זיך די מיליאָנען חיה'שע יודען-פרעסער שפייזען אין פר-צוף און זאָגען: אָוועק מיט אייערע לאַפּעס און דעם אויסגעפייניגטען פאָלק, וואָס פון די מענשען, וואס האָבען אייך מיט זייער בלוט און מוח צוגע-האַלפּען צו אייער גרויסקייט און ענט-וויקלונג!

די אויסטערלישע אונדאנקבאַרקייט צו אַ פאָלק! אין קאָנסטאַנטיןאָפּאָל, אין אַ פיג-טערער, פייכטער שטוב איז געלע-גען דער גוסט'דיגער פוילישער חוזה א. מיצקעוויטש. ביי זיין בעט איז גע-שטאנען אַנ'אייניקלעך פון יוד רענעגא-טען, וואס האט זיך דערנאָך אומגע-קעהרט צום יודענטום.

און ווען מיצקעוויטש האט אויסגע-הויכט זיין נשמה איז לעווי אַרויפגע-פאלען מיט אַ יאָמער אויף דעם פא-עט'ס אנשטעקענדען. קערפער און גע-קושט מיט ציטערענדיגע, בלייכע לי-פען זיינע מאַרמאַר-קאַלסט הענד...

אזוי איז די בעציהונג פון יודען צו גרויסע מענשען! ווען דער יוד יוסף רובינשטיין ווערט געוואויר וועגען טויט פון געניאָלען דייטשען קאמפאָזיטאר וואָנער, בע-צעהט ער פון פערצווייפלונג זעלבסט-ווען דער יוד יוסף רובינשטיין ווערט געוואויר וועגען טויט פון געניאָלען דייטשען קאמפאָזיטאר וואָנער, בע-צעהט ער פון פערצווייפלונג זעלבסט-

זיך צו לערנען ביים "השומר הצעיר"... דעם "השומר הצעיר" דארף מען גארנישט שפראיבעל האבן: ער ציהט די קאנסעקווענצען פון זיין "טיטעפער מוסטערהאָפּטער ערציהונג". ער זאגט קלאָר און דייטליך וואס ער וויל. און קיינער האט נישט קיין רעכט צו ער-דען אין זיין נאָמען, מאַכען זיי פאר-לאַיצל'יכקייטס, בטלנים, אָדער סתם פאר פראָזען-דרעשער.

זיי זענען די ערשטע, וואס בעק-מען סערטיפיקאטען קיין ארץ-ישראל. אַהינצו שיקט מען זיי "סערטיפיקאטען" פון מאַסקווע און אין ארץ ישראל ריי-סען זיך פון זיי שטיקער, איבערגע-גענדיג אינ'ם לאַנגער פון אונזער בלי-טיגסטען שונא און צו דעם אלעם טרייסטען אונז: זיי שרעקען אונז, אָבער מיר האבען נישט קיין מורא..." זייט וויסען: ס'איז יאָ פערהאָן אַ מורא!...

זיך צו לערנען ביים "השומר הצעיר"... דעם "השומר הצעיר" דארף מען גארנישט שפראיבעל האבן: ער ציהט די קאנסעקווענצען פון זיין "טיטעפער מוסטערהאָפּטער ערציהונג". ער זאגט קלאָר און דייטליך וואס ער וויל. און קיינער האט נישט קיין רעכט צו ער-דען אין זיין נאָמען, מאַכען זיי פאר-לאַיצל'יכקייטס, בטלנים, אָדער סתם פאר פראָזען-דרעשער.

זיי זענען די ערשטע, וואס בעק-מען סערטיפיקאטען קיין ארץ-ישראל. אַהינצו שיקט מען זיי "סערטיפיקאטען" פון מאַסקווע און אין ארץ ישראל ריי-סען זיך פון זיי שטיקער, איבערגע-גענדיג אינ'ם לאַנגער פון אונזער בלי-טיגסטען שונא און צו דעם אלעם טרייסטען אונז: זיי שרעקען אונז, אָבער מיר האבען נישט קיין מורא..." זייט וויסען: ס'איז יאָ פערהאָן אַ מורא!...

זיך צו לערנען ביים "השומר הצעיר"... דעם "השומר הצעיר" דארף מען גארנישט שפראיבעל האבן: ער ציהט די קאנסעקווענצען פון זיין "טיטעפער מוסטערהאָפּטער ערציהונג". ער זאגט קלאָר און דייטליך וואס ער וויל. און קיינער האט נישט קיין רעכט צו ער-דען אין זיין נאָמען, מאַכען זיי פאר-לאַיצל'יכקייטס, בטלנים, אָדער סתם פאר פראָזען-דרעשער.

זיך צו לערנען ביים "השומר הצעיר"... דעם "השומר הצעיר" דארף מען גארנישט שפראיבעל האבן: ער ציהט די קאנסעקווענצען פון זיין "טיטעפער מוסטערהאָפּטער ערציהונג". ער זאגט קלאָר און דייטליך וואס ער וויל. און קיינער האט נישט קיין רעכט צו ער-דען אין זיין נאָמען, מאַכען זיי פאר-לאַיצל'יכקייטס, בטלנים, אָדער סתם פאר פראָזען-דרעשער.

זיך צו לערנען ביים "השומר הצעיר"... דעם "השומר הצעיר" דארף מען גארנישט שפראיבעל האבן: ער ציהט די קאנסעקווענצען פון זיין "טיטעפער מוסטערהאָפּטער ערציהונג". ער זאגט קלאָר און דייטליך וואס ער וויל. און קיינער האט נישט קיין רעכט צו ער-דען אין זיין נאָמען, מאַכען זיי פאר-לאַיצל'יכקייטס, בטלנים, אָדער סתם פאר פראָזען-דרעשער.

טען" האבען געלאַכט און ווייטער גע-פייניגט."

"רעם יודיש-דייטשען שריפטשטעלער היינץ פאָל האָט מען אַרעסטירט ביים שרייב-טיש, די "שטורמיסטען" האָבען צוריסען אויף פילעך דעם כתב-יד פון אַ ראָמאַן, וואס ער האט נור - וואָס פערענדיגט, געצוואונגען ער זאָל איהם אויפגעסען און פערטרינקען מיט ריציני-איייל."

"ווען מאַנכע האָבען זיך אָנגענומען און געפרובט פערטיידיגען אַ יודישען צוקאַלעטשטעטען זקן, האט מען זיי מיט איהם צוזאמען אויסגעשטעלט אין איין רייה און משתין געווען זיי אין פנים אַריין!" ("היינט" 15 מערץ ד. י.) שרעקליך און עקעלהאָפּט, וואס פאר אַ באַנקראַט פון דער מענשליכער וויר-דע. גרוי'כער נאָך איז, אָ די הסכמה אויף אַזעלכע און עהנליכע מעשות הא-פען געגעבען 51 דייטשע פראָפּעסאָרען מיט'ן אונטערשריבען אַנ'אויפּרוף פאר היטלער'ן, פאר'ן דאָזיגען דעמאָגאָ און בלוט-דורשטיגען רודף-כבוד'ניק!

די ברכה, אָ יודען זאָלען זיך מעה-רען ווי זאָמד איז מקוים געווארען אין אַ צווייטע זין: מיר זענען אומעטום ווי זאָמד אין די אויגען און מיר זע-נען זיי צופיעל ווי זאָמד. ס'גיבט נישט -בעמערקט ריכטיג בן-לוי ("אָפּינאָ") - קיין אַרטיסטישע גרעניץ, וואו מ'זאָל זאָגען: סטאָפּ, איצט איז נישטאָ צופיעל יודען, וויל אפילו דער פונקט וועט זיין רעלאַטיוו. מיר זענען צופיעל אין פוי-לען, וויל מיר צעהלען 10 פראָצענט פון דער בעפאָלקערונג, אין פארמל-חמה'דיגען רוסלאַנד וואו מיר זענען געווען 4 און אַ האַלב פראָצענט און אויך אין דייטשלאַנד, וואו מיר זענען נאָר 1 פראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל איינוואוינער. דער בעגריף פון אונזער צאָהל איז תמיד אַ רעלאַטי-ווער און שטענדיג אַ צו-גרויסער.

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

וואס פאר אַ צייט פון אונערוואָר-טעטע, פארדאָקסאלע געשעחענישען! דאס פאָלק פון קאָנט'ן און געטע'ן, דאס פאָלק, וועגען וועלכען ראָדעק האט זיך אויסגעדריקט, אָ אויב די רעוואָלוציע וועט אויסברעכען און די רעוואָלוציאָניסטען וואָלטען געדארפט אַ באַהל-הויה פערנעמען, וואָלטען זיי צו-ערשט אויסגעקויפט פערקאָן-בילעטען - ציגט אונטער דעם פארלאַמענט-בנין און גיסט מיט צוואַנג אין די מיללער פון יודען ריציניאליי. דאס פאָלק פון דיכטער און דענקער טרייבט אַרויס יו-דישע אַרטיסטען און יודישע געלעהר-טע און דענקער קינסטלער, ווי איינ-שטיין, פייכטוואָנגער און ריינהארט קע-נען נישט געפונען אַ מקום מנוחה אין דאָזיגען לאַנד!

(סוף קומט).

יודישער קהלה כבוד. בין איך געווען אויף אַנאָווענד פון די האַנדווערקער האָבען זיי ווייטער געזינגען און פער-שאפט דעם עולם נחת רוח. מיט איין וואָרט, ווען מען זאָל דעם געשאפנעם כאָר מאָראַליש אונטערשטיצען, וואָל-טען מיר נאָך פון איהם פיעל נחת גע-האט.

פאר זייערע לייסטונגען זענען זיי ווערט אַנערקענונג.

זיי האָבען זיך פרובירט...

עס וואָלט געווען נאָאוי צו זאָגען, אָ דער גרויסער פוילישער פיהרער האָט נישט קיין געגנער. די סטרא אח-רא, די ענדעקעס קאנען נישט פערגי-נען דאָס וואָס זיי זענען נישט ביי דער מאכט און וואָלטען גערן אונטערגע-שטעלט אַ פיסעל די פילסודסקי רעגי-רונג. זיי געהט אין לעבען צו קאמפא-מיטירען דאָס איצטיגע פוילען, און היות, ווי געגען פילסודסקי'ן זענען זיי צו שוואַך, האָבען זיי זיך אויסגעקלי-פען דעם שטענדיגען שעיר לעוועל, דעם יודען.

שבת אַווענד, בעת אין גאס איז גע-ווען לעבעדיג און ס'האָט זיך דער-פיהלט די יום-טוב'דיגע שטימונג. הא-בען זיך אַ פאָר כוליאנעס ארויסגע-לאָזט אין גאס און פערטשעפעט דורכ-געהענדע יודען און אויסגעשריגען "פרעטש ושיאמל". זיי זענען אָבער פאָלד געכאפט געוואָרען און האָבן בעקומען אויפ'ן אָרט זייער "שכר טרח" און שפעטער ערשט האָט מען

מיט איין וואָרט, דורך דער גאַנצער צייט פון די פייערונג האָט אין דער שוהל צום ערשטען מאל אין דער גע-שיכטע געהערשט אַ פייערליכע שטיל-קייט פון עולם, אזוי, אָ סיי דאָס גע-זאָנג פון חזן און כאָר ווי אויך די רעדנע פון געמערקט רב ר' נחום אש און פון פראָפ. מינצער זענען אויסגע-הערט געוואָרען מיט אויפמערקזאָם-קייט.

עס איז געווען באמת א גרויסע און פייערליכע פאָראדע. די פון יענע גאָסען האָבען דאָס נאָך גישט בייגע-וואוינט און האָבען בעוויזען, אָ אויך זיי קאנען זיך בעציהן מיט ערנסט צו אַ פייערליכקייט.

זיי זענען ווערט אַנערקענונג.

ביי

דאָס מאָראַלישע אין דער קינסט

פון קינסטלער ל. ראָזאַנעצקי.

די אויפגאבע פון קינסט-איז וועקען ביים מענטשן די שעהנערע געפיהלען, בעגייסטערן איהם די שעהנע ערהא-בענע מעשים און אויפהויבען איהם ביז צו דער העכסטער מדרגה פון סערוואַלענאָ. דעריבער בעשטעהט די שעהניקייט פון דער קינסט אין איהר גייסטיגער גאנצקייט.

א קינסטלער, און א חילוק, צי אויפ'ן געבייטע פון מאָלאָרע, ארכיטע-קטור, סקולפטור, מוזיק אדער ליטערא-טור, מען עס זיין קינסטלעריש אויס-טוהירט אין דער העכסטער מדרגה, וויבאלד אָבער, אַז דאס ווערן ווירקט מיט איהר אינהאַלט אַנטי-מאָראַליש, הערט זי דעמיט אַליין אויף צו זיין קינסט און פערזענלעכע ווי און שוין. פון אַלע שפּאַכען אין דער וועלט אזוי די איבערצייגונגסמע שפּאַך - די קינסט. דאָרט, וואו זי טרוקענע לאָגיק אין דער קאַלסטער פערשטאַנד קענען זיך קיין עצה נישט געבען, ער-שיינט די איבערצייגונגסמע מאָראַלישע קראַפט פון דער קינסט. דאס האבען נאך פערשטאַנען די עכטע קינסטלער און האבען זיך בעהיטען אין זייער שאַפונגס-ענערגיע דערהויבען זיך צו דער קינסטלערישער מאָראַלישער שלמות.

דערביי מוז מען אָבער אונטערשטריי-כען, אַז דער מאָראַלישער בעגריף אין דער קינסט דאָרף פערשטאַנען ווערען נישט אין פשוט'ן באַגריף זיין פון דא-וועגן וואָרט. ס'טרעבן אַפּט אַזעלכע קונסטווערק, וואָס אויפ'ן ערשטען בליק, אַרױסגעהענדיג פון בעל-הבית'שען שטאַנדפּונקט אויף זאכען, קען זיך אויסדוקטען, אַז מיט זייער גאַנצען אינהאַלט און פאַרבען ווירקען זיי אויפ'ן העכסטען גראַד אַנטי-מאָראַליש, בעת אין דער אמת'ן איז זייער השפּעה אַ דורכאויס מאָראַלישע און געזעלשאַפ-טליך-דעריבערשע אין דער העכסטער מאָס.

מיר וועלען פרובען אילוסטרירען אונזער געדאַנק מיט פאַלגענדען, בע-זונדער כאַראַקטעריסטישען ביישפּילע: פערשט מיט אַ יאהר 7 צוריק האָט דער בעקאנטער דייטשער מאַלער אַט-טאָ דיקס אויפגעוויפן געגען זיך אַ גאַנצען שטורעם מיט זיינע אַ ווערק א. נ. „די דירנע“ (פאַקטיטיטקען.

דאס אַרטיקל האָט אונז צוגע-שיקט דער קינסטלער, וועלכער ווילט ביי אונז אין שטאַנד.

דאָס האַנדווערקערטום אין פוילען פאַר אַ בעסערען מאָרגען.

2.

דאס האַנדווערקערטום אַלס אַנפאַנג-נאַמישע שיכט, וואס געפונט זיך צווי-שען 2 יאָרהונדערטן - קאָפיטאַל און אַר-בייט, איז די לעצטע צייט געווען דער אַפּיעקט, וואס איז עקספּלאָאָרירט גע-ווארען פון אַט די עקאָנאָמישע גיגאַ-טען.

דאס האַנדווערקערטום האט געמוזט אויף זיינע פלייצעס אויסטראַגען די גאַנצע סאַציאַלע געזעלשאַפונג, וואס איז געשאפן געווארען, נישט נעמען-דיג אַבסאָלוט אין בעטראַכט זיינע ספּעציפישע עקאָנאָמישע פּערהעלט-שען.

דאס האַנדווערקערטום, וואס אַר-בייט כמעט אַהן טעכנישע מיטלען און קערעיסען, בפּלץ אַהן יעדע רעגירונגס-הילף איז געשטעלט געווארען ביי דער גאַנצער שטייערען-געזעלשאַפונג, אין אַיין רייע מיט דער גרויס-אינדוסטרי, נישט געקוקט דערויף, וואס די גרויס-אינדוסטריע האָט שטענדיג געפונען דעם וועג צו זיכערן זיך די פּעסענ-שטעלטע פראָפּיעטען, איז נישט דורך אַרױספלייען דעם שטייער אויפ'ן קאַן-סומענט, איז דורך אַ געהעריגער קרע-דיט-פאַליטיק ביי דער רעגירונג, און ווען דאס האט נישט געהאַלפּען שאַפט מען קראַפטלעך, וועלכע גיבען די מע-גליכקייט שטענדיג צו האַלטען סטאַביל-לע פרייען, און פערשטענדיג, אז אַזאַ פאַליטיק האט געמוזט פיהרען צו אַ רואינע פון האַנדווערקערטום.

ערשט די לעצטע צייט האט מען זיך אין די רעגירונגס-קרייזען אַרומגע-זעהן, אַז דאס האַנדווערקערטום שטעלט מיט זיך פאַר אַ בעזונדערן ווירטשאַפ-טליכען שיכט, וואס קען זיך צופאַסען צו פערשידענע עקאָנאָמישע קאַנינק-טורען, און פון דער צווייטער זייט שטעלט ער מיט זיך פאַר אַ בעדיי-טענדיגן פראָדוקצאַנס-עלעמענט. גענוג וועט זיין אנצווייזען, אַז אין יאהר 1928, ווען די קאַנינקטור איז געווען אַ בעסערע האט די האַנדווערקער-פראָדוקציע בעטראַפּען די קאַלאַסאַלע סומע פון 3 מיליאָרד 700 מיליאָן זלא-טעס.

וועט מען נאך צוגעבען, אַז סאַציאַל רעפּרעזענטירט דאס האַנדווערקערטום 1 און אַ האַלב מיליאָן אויסגעבילדעטע אַרבייטענדע פאַכלייט, וועט ערשט קאָל ווערען וואס פאַר אַנאַאָגעווי-טען.

אונזער גוטמיינער, פירערליכער דייטש אַזוי אַרויס פון די פליס, וויל אין זיין טיפּער אינערליכקייט האָט ער זיך אפשר געפיהלט פאַר'ן פאַרטערט שטאַק שולדיג, און אַזוי אַרום האָט אַטאַ דיקס דערגרייכט גלענצענדיג זיין ציל פון קינסט אַלס מאָראַל.

די „דירנע“ האָט אין יענער צייט שטאַק אויפגעווערט די גאַנצע עפּענטליכע מיינונג אין לאַנד. אַפּיסעל שפּעטער האָט מען געפּוילען דאָס בילד אַראָפּצוגעהען און געגען קינסטלער גופא איז פערפיהרט געווארען אַ פרא-צעס פאַר'ן פערשפרייטען אַנטי-מאָראַ-לישע ווערק.

די פּסיכאָ-מאָראַלישע אַנקלאָגערס האבען דעמאָלט פערשפילט דעם פרא-צעס. די אַרױסגערופענע עקספּערטען, צווישען וועלכע עס האבען זיך אויך געפונען אַ זעלכע שטערענס פון דער דייטשער מאָלעריי ווי: דער פּרױז-דענט פון דער דייטשער קינסט - אקא-דעמיע, מאַס ליבערמאַן, סלעוואנט א. א. א. האבען זיך אַרױסגעזאגט מיט גרויס אנערקענונג פאַר דעם אויבענ-דעראַנטען ווערק און האבען גאנץ בעזונדער אונטערגעשטראכען די מאָראַ-ליש ווירקענדיגע בעדייטונג פון אַזעל-כע קינסט-שאפונגען.

אויפ'ן מענטשן ווירקען באמת מא-ראַליש און דערהויבענדיג, נישט נאָר אַזעלכע ספּעציעלע קינסטלער-מאָראַ-ליסטען ווי: גריאז „דער פאַמער, וואָס לייענט די ביבאַל“, „דער צובראַכענער קינג“ א. ד. ג. 13, און די גאַנצע רע-ליגיעזע קינסט פון 13-טען, 14-טען און 15-טען יאָרהונדערט אַ מאַסע סיווע-טען פון אַזעלכע רוסישע קינסטלער ווי: סיראָו, באַנדאַנאו-ביעלסקי, רעסין, קאַמסקאָ א. א. א. - גאָר אויך יענע קינסטלער, וואָס קלױבען אויס אַלס אַפּיעקט פאַר זייער פאַליטע די א. ג. „מאָראַלישע העסליכקייט“, וואָס ווירקט אָבער צייטענווייז אַ סך אויסלייטער-דיגער און ריין-מענטליכער אויפ'ן צו-שויער ווי דירעקטע מאָראַל-סיוועטען.

טאַלסאָי האָט צווישען די איבער-גע זיינע גענוג אַריגינעלע מיינונגען וועגען קינסט, אַרױסגעזאָגט, דעם גע-דאַנק, אַז אפשר נאָר דורך קינסט ווע-לכער זיך דערצייען דעם מענטשן, וויל נאָר דורך דער העכסטע קינסטלערי-שער שלמות, וועט זיך דאָס נאַטור-מענטליכע אויסשלייפּען, אויסקריסטאַ-ליזירען און דערשיינען אין געשטאַלט פּױנט נייעם מענטשן, וואָס וועט מיט זיין קינסטלערישען כוח זיך אויסשטי-לען אפשר אַ בעסערע צופונסט.

וואָרען אַ שבוּעה אין שוהל און דער שוּסטע-מייסטער איז געווען גרייט צו שווערען, נאָר אין דער לעצטער מינוט האָט ווידער ר' יאַסעלע „קאַלע מאַכט“ און מענטשן האָבען זיך אריי-געלייגט און מיט 30 זלאָטעס צו וועל-כע דער דיין ר' יאַסעלע האָט צוגע-לייגט 5 זלאָטעס פון זיין טאש איז אויך פון דער שבוּעה נישט געוואָרען. עס איז אָבער סימפּטאָמאטיש, אַז די שבוּעה'ס אין שוהל ווערען וואָס אַלץ מעהר אַנפּאָסטע ערשיינונג.

איז דאָס נישט קיין סימן פון דער צייט, אַז מען וויל באַדאָ פאַלש שווע-רען, אַזי נישט דאָרפּען בעצאָהלען, צוליב דעם פערשטענדיכען טעם, וויל... זיי האָבען נישט.

א ווירדליגער ענטפער.

די חיה'שע ענדעקעס האָבען פונאַ-דערגעוואָרפּען אויפּרופּען צו די פוילי-שע אַרבייטסלאָזע מיט גיפט געגען יו-דען.

„קיין איין יור טאָר נישט זיין בע-שעפטיגט כל זמן איין קריסט וועט נישט האָבען קיין ארבייט. און נישט בלויז אין קריסטליכע אונטערנעמונגען, נאר אפילו אין יודישע אונטערנעמו-גען טאָרען נישט זיין בעשעפטיגט קיין יודען. זאָלען זיי געהן קיין פאַלעסטי-נא. דעריבער פוילישער ארבייטסלאָ-זער, ווייס וואָס דו האָסט צו טהוה, ווארומ די יודען זענען רייך, זייערע אַרבייטסלאָזע בעקומען שטיצע פון אמע-ריקע און און און“.

די מעשה וואָלט געווען גענוג קא-מיש ווען זי וואָלט נישט נפּאָסט קיין טראַגישען אונטערשלאג. שטעלט איין פאַר, אַז אין צעהנדליגער יודישע פאַ-ריקען אַרבייטען נישט קיין איינציגע יודען און נאך האָבען זיי פרעטענס-יקע, און יודען פערנעמען זייערע אר-בייט.

טיילווייז געלונגען. איך זאָג טיילווייז, וויל ליידער האבען נאָך אַ סך בע-קער - מייסטער נישט געהאַט די פער-שטענדיגס פאַר דעם שוויטשן פער-שטענדיכען עלעמענטאַרען בעגריף. דאסמאָל גלויב איך זיי, אַז זיי וועלען זייער צוואַנג האַלטען.

זייענדיג אויף דער דערמאָנטער פער-זאַמלונג און הערענדיג דעם דאָזיגען בע-שלוס, וועלכער איז אַנגענומען געווא-רען מיט גרויס בעגייסטערונג דורך אַלע אַנוועזענדע האב איך מיר ער-לויבט זיי צו דאַנקען און נאָמען פון אַ סך יודישע אַרבייטסלאָזע און רע-דענדיג וועגען דער לעצטער פראָקלאַ-מאַציע פון די ענדעקעס. האָב איך זיי אונטערגעשטראַכען, אַז זייער בעשלוס דאָרף בעצייכענט ווערען מיט'ן נאָמען, אַ ווירדליגער ענטפער!

אַ סימן פֿון דער צייט. צום בעקער-צען טון איינגעפלאַסען פון לעדער-צען טון דער שוּסטע-סע-קציע פאַלגענדער בריעף:

חשוב'ע חברים!

אזוי ווי איהר פיהרט אַדורך אַ מצה-אָקציע, בעטען מיר צו בעשעפטי-גען ביי וואס פאַר אַרבייט עס זאָל נישט זיין אונזערע אַרבייטסלאָזע שו-סער - מייסטער, וועלכע דרעהען זיך אַרום כמעט אַ גאנצען ווינטער און האָבען נישט פון וואָס צו לעבען. דאַכט זיך, אַז די דאָזיגע ווענדונג פון שוּסטער - צעך דאָרף נישט קיין פירוש'ים, נאָר בעווייזט אין וואס פאַר אַ צייט מיר לעבען, אַז קוואַליפּיצירטע פאַפּמענער, וועלכע האבען געפיהרט ווערקשטאַטען, ווענדען זיך, אַז מען זאָל זיי צוויי וואַכען פאַר פּאָס, אין בעסטען סטאַנדאָרד געבען אַרבייט, ביי וואס פאַר אַנאַרבייט עס זאָל נישט זיין, ביים מצות-אויסבאַק. אַ סימן פון דער צייט...

ערע עולה מען איז בעגאַנגען אקצען אַזאַ פראָדוקטיווען ווירטשאַפּטליכען לע-בען.

און נישט בלויז אַ פראָדוצירער איז דאס האַנדווערקערטום, נאָר אויך זעהר אַ בעדייטענדער קאָנסומענט. בעזונ-דערס מוז אונטערגעשטראַכען ווערען זיין ראָל אַלס קאָנסומענט. ביי די יו-צטיגע פאַליטיש-עקאָנאָמישע פּערהעלט-נישען אין דער ווירטשאַפּטליכער וועלט, ווי יעדעס לאַנד פערצווייט זיך פאַר פרעמדער פראָדוקציע, ווען כמעט 90 פראָצענט פון די רוי-ה-שטאַפּען, וואס דאס האַנדווערקערטום פערברויכט ווערט פראָדוצירט אין לאַנד גופא.

די אַלע מאַמענטען האט מען נישט גענומען אין אַכט און מען האט צו-געפיהרט צו אַזאַ צושטאַנד, אַז די האַנדווערקער - פראָדוקציע איז געפאַ-לען אויף 60 פראָצענט און אַ טייל פאַכען נאך מעהר, אמת, דער האַנד-ווערקער-ווערקשטאַט איז נישט דער-פיהרט געווארען צו אַזאַ צושטאַנד, אַז ער זאל נישט מעהר עקזיסטירען. זיין, דאס נישט, זיין עלאַסטישקייט האט ערמעגליכט גאָר שטאַק איינצושרימ-פען זיך, אָבער דאס שאַפט אַנאַאָנער-אינערליכע לאַגע פון אינערליכער קאַן קורענן און קיין שעפּפּערישקייט קען עס שוין נישט בצווייזען.

און ווען טראַץ אַלעם האט די „באַנק גאספּאָדאַרסטוואַ קראַפּאָוענאַ“ אין איהר פערדיכט אַנגעוויזען אַז די קרעדיטען, וואס זענען ערטיילט גע-ווארען דעם האַנדווערקערטום ווייסען נישט פון קיין פערלױסטען, האט מען אין די רעגירונגס-קרייזען זיך אַרומגע-זעהן, אַז ס'איז שוין די העכסטע צייט אַ סוף צו מאַכען צו אַזאַ פערדרענגונגס-פאַליטיק און מען איז צוגעטרעטען צו פערריכטען די פּערהעלטען.

ווי עס ווייזט אויס ציעלט די עקא-נאמישע פאַליטיק פון דער רעגירונג די לעצטע צייט צו פערלייכערען די אינערליכע קאָנסומציע, צוזעלפּען דעם אינערליכע קאָנסומענט, מען טהוט אַלעס מעגליכע צו ענטפּעלען די לאַנדווירטשאַפּטליכע בעפעלקערונג, כדי זיי זאָלען קענען צוריק ווערען קאַנסו-מענטען. און אין דער ריכטונג וויל מען דאס האַנדווערקערטום, וואס שטעלט מיט זיך פאַר דעם צאהלרייכ-טען ווירטשאַפּטליכען צווייג, נאך דער היטלער'ן געזאַגט.

דעם לעצטען שבת אָווענד בין איך גאָווען אין יודישען טורן און ספּאָרט-פעראיינ און אַ באַקס - מעשש, וועל-כער איז פאַרגעקומען צווישען אונזערע יאַטען מיט אַנאַאָבערשעלעזשער דרו-זשינע.

די אויבערשעלעזשע דרוזשינע איז אַ זעהר שטאַרקע און האָט גוטע באַק-סער און כ'האַב מורא געהאַט פאַר אַ דורכפאַל (דעם אמת זאָגענדיג וואָלט עס מיך געקאָסט גענוג עקזונד אַזאַ מפּלה), נאָר כ'ווייס נישט ווי אַזוי, אַ פאַקט איז, אַז אונזערע יונגלעך הא-בען געווינען.

איבערהויפט האָט געהאַט אַ מפּלה אַ געוויסער קאַרלסדאָרף, מסתמא אַ דייטש, וועלכער איז אַריינגעפאַלען צו יאַסעלע שיין אין די ידים און יענער האָט פון איהם געמאַכט אַ פּלעציר, אַזוי, אַז ביי דער צווייטער רונדע האָט ער זיך געפּאָסט רחמים, אַז ער האָט שוין גענוג און רעזיגנירט.

באַקס איז לעווע אַ מיאוס'ער ספּאָרט, מען קלייט זיך ווי די אַקסען, נאָר זייענדיג אַזוי און צוקוקענדיג די קאַמ-פען ווי אַזוי אונזער חברה יאַטען, אַ געזונד זיי אין די ידים, שניידען די חברה האט זיך מיר פאַרגעשטעלט דאס בילד פון היטלער'ן און האָב זיך געטראַכט אַה, ווען היטלער פאַלט אַזוי אַריין אין זייערע הענד, זיי וואָלטען איהם געגע-בען דעם ריכטיגען תיקון.

די מפּלה פון דעם דייטש אויפ'ן באַקס-מעשש, היטלער'ן געזאַגט...

לויטן

פיעל פונרגניג

פערלירען מיר

ווען אַהן ראדיא אַ טאָג פערברענגען מיר!

לאנדווירטשאפט אויך ביי הייליג זיין ער זאל צוריק ווערן פשהג אלס פראדוקט און קאנסומענט, וואס וואלט בעדייטענד זיך אבגערופען אויף דער ווירטשאפטליכער קאנע אין לאנד. פילע איז דעם געפילט געטון געווא- רען. עס איז אבער פאר אלע קלאר, אז די היינטיגע רעגירונגען פיהרען אן נישט נאר מיט פאליטיק, נאר אויך מיט ווירטשאפטליכע פראגען. און פער- שידענע סימפטאמען האבען זיך שוין געלאזט בעמערקען, אמת קליינע, אבער ווען זיי זאלען געהעריג רעאליזירט ווערן וואלטען זיי געווען זעהר וויכ- טיג פאר דער ענטוויקלונג פון האנד- ערקערטום.

די שטייערען-געזעצגעבונג גיט שוין אייניגע פערלייכטערונגען האנדווער- קער ביי דעם בעטרייב-שטייער. עס איז אנגענומען געווארען דאס געזעץ (ט.ש. צייטונג' 49 № פון יאהר 1932) אז האנדווערקער-אויסגאבייטונגען, וואס זענען גויטיג פאר אלערליי רעגירונגס און קאמונאלע צושטעלונגען מוזען אי- פערזענלעך ווערן אויסשליסליך האנדווערקער און זייער ארגאניזאציע. עס איז אויך אנגעקאנדיגט געווארען אז זעהר ברייטער קרעדיט-פראגראם פון די רעגירונגס-בענק פארן האנד- ווערקערטום און אלע מינישטעריאלע קאמיסיעס, וועלכע דינען דער ווירט- שאפטס-פאליטיק זענען פערטערטען האנדווערקער-פארשטעהער, אלע ווירט- שאפטליכע געזעץ-פראגראמען ווערן איבערגעגעבען צו דער מיינונג פון די האנדווערקער-קאמערן א.ד.ג. און אז דאס האט א רעאלען באדען קען דיע- נען די לעצטע בודזשעט-דיסקוסיע אין סיים און סענאט.

נאך קיין מאהל איז נישט אזוי ברייט בעהאנדעלט געווארען דאס האנדו- פראבלעם, אין די געזעצגעבערישע אנ- שטאלטען אין אינטיגען פוילען, ווי דאס מאל.

זעהר בעדייטענדע סענאטארען און דעפוטאטען האבען זיך אפגעשטעלט אויף דער ווירטשאפטליכער בעדייטונג פון האנדווערקערטום. געווענערס האט עס אונטערגעשטראכען דער מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטרי גענעראל פ. דארושיצקי, וועלכער זאגט צווישען אנדערס:

„אין גיב זיך אב א רעכנונג וואס פאר א קאלע עס שפילט דאס האנד- ווערקערטום אין אונזער ווירטשאפט- ליכען לעבען, זיינע אינטערעסען מוזען ווערן אין אונזער פאליטיק בעריקטיגט.“

נישט דא איז דער פלאץ איבערצו- געבען אלע רעדעס, וואס זענען גע- האלטען געווארען אין סיים און סע- אנדערס:

קליינער פעליעטאן.

מיין געשפרעך מיט היטלערן...

איהר וואונדערט זיך מסתמא, ווי קום איך צו האבען א געשפרעך מיט'ן דייטשען קאנצלער היטלער? זעהט איהר דאך אבער, אז אויך דאס קען גע- שעהן, אדרבה ווען ער וואלט ווייטער געפליבען א פראסטער שטובען-מא- לער וואלט קיינמאל צו דעם געשפרעך נישט געקומען, וועמען וואלט אין זיי נען געלעגען זיך מיט איהם אריינצו- לאזען אין טענות, נאר דוקא ווייל ער איז אזוי דערהויבען געווארען האט ער זיך זוכה, אז איך זאל מיט איהם רע- דען.

נאכדעם ווי ער האט מיר אנגעווי- זען א פאטעל צו ווערן, בין איך באד- צוגעטרעטען צום שמועס:

— זאגט מיר, פאליי היטלער, צי האט איהר ווירקליך נישט קיין וויכטי- גערע אויפגאבען, כדי צו רעמאניטירען דאס דייטשע רייך, נאר דורך פאגרא- מען אויף יודען? אימשיינס געזאגט, וויפילע יודישע האט איהר דאס אינגא- צען איין יידישעלע, טא וואס פאר א ראטע קענען זיי שמעלען, אז איהר זאלט פערווענדען אזוי פילע ענערגיע מיט זיי מלחמה צו האלטען, אגב מוז איך איין בעמערקען פאניע, אז מיט יודען איז א זעהר שווערער ענין, זיי זענען הארט ווי שטאלע און מען קען אפאל האבען א שווארצען סוף. איהר האט דאך מסתמא געלעזען די מעשה מיט המצ'ע?

— אמת, איך האב טאקי געלעזען וועגען המצ'ע און דערפאר טאקע האב איך אויסגעקליבען די יודען - פראגע, וועלכע זאל מיך פיהרען צו מיין גדי- ווען זיין עצה. ביי אונז איז געשריבען כה המיצר לישראל נעשה ראש, ווער עס פייניגט יודען ווערט א גענצער קנאקער און, הדיט קופף בראש, אז

נאט. עס דארף אבער געשאנקען ווע- רען אויפמערקזאמקייט אייניגע געדאנ- קען, וואס האבען ארויסגעזאגט אין זייערע רעדעס דער דעפוטאט ה' עד. אידוואוסקי און סענאטאר י. ל. עווערס:

ה' אידוואוסקי ווייזט אן צווישען אנדערען:

„א גענויע סטאטיסטיק ווייזט די צאהל פון רעגיסטרירטע האנדווער- קער-ווערקסטאטען אויף 300.000 - נישט רעגיסטרירטע 150.000. צוזאמען אלזא 450.000. רעכענענדיג אין דורכ- שניט, אז יעדער ווערקסטאט בע- שעפטיגט נאך 2 ארבייטער, וועט צוזאמען מיט די אייגענטימער - וועלכע ארבייטען דאך אויך מיט - זיך בעקומען א צאהל פון 1.350.000 פערזאן. פון דעם איז געווארען אז צוזאמען מיט די פאמיליעס-לע- בען פון האנדווערקערטום ביים היי- טיגען טאג 10 פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג.“

אין דער בעדייטענער ב. ב. סע- נאטאר ה. עווערס, וועלכער האט גע- האלטען א ספעציעלען רעפערטאט אין סענאט וועגען די ווירטשאפטס-פאלי- טיק פון דער רעגירונג, זאגט צווישען

היטלער! געווען וועגען דער צוקונפט!

VETO VETO

איז דאס זיכערסטע פאפולערסטע אנטייווערשישע מיטלעל.

איז דער סימן פון וויסען, בעווייזן און גרויסער פארשטייט פון די געזעלעכטע איבער דער שוין פון דער מענטשהייט פאר דער גרויסער געפאהר.

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeriach.

+ Veto chroni mężczyzn.

אנדערען:

„מיר קאנען נישט ערווארטען קיין גיכע ענדערונגען אין דער וועלט קאניונקטור. איך גלויב אבער, אז מיר דיספאנירען מיט אזעלכע מיט- לען, וואס קאנען אין א בעדייטענ- דער מאס אנטעמפלען די שפייען פון קריזיס און אויפלעבען דאס אב- שטארבענדע ווירטשאפטליכע לעבען. די מיטלען קאנען זיין אין אויפהיי- בען די אינערליכע קאנסומציע, וואס קאן דערגרייכט ווערען, אין דער פלעגע פון רייכע דורך א געהעריגע פלעגע פון האנדווערקערטום.“

עס ווילט זיך פשוט גלויבען, אז אזאלכע ארויסגעזאגטע מיינונגען ווע- לען נישט בלייבען קיין הוילער עכא. און וואס שנעלער זיי וועלען רעאלי- זירט ווערען, אלס בעסער וועט עס זיין סיי פאר די מיליאנען ארבייטענדע האנדווערקער און סיי פאר דער עקא- נאמישער לאנד פון לאנד.

א בעזונדער קאפיטעל שטעלט מיט זיך פאר דאס יודישע האנדווערקער- טום. - וועגען דעם אין נעכסטען אר- טיקלע.

היטלער! געווען וועגען דער צוקונפט!

VETO VETO

איז דער סימן פון וויסען, בעווייזן און גרויסער פארשטייט פון די געזעלעכטע איבער דער שוין פון דער מענטשהייט פאר דער גרויסער געפאהר.

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeriach.

+ Veto chroni mężczyzn.

די קהלה אין טשענסטאכאוו פראשעכטירט געגען דעם היטלערישטישען בארבראיוו.

טער איינציגער פונקט. ד"ר ססעפאן קאהן רעדט וועגען די היטלערישטישע ווילדע מעשים אין זאגט, אז די יודישע קהלה אין טשע- טאכאוו, אלס רעפרעזענטאנט פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, דארף ווי אמינערגעשטעטן פראטעסטירען גע- גען דעם בארבראיוו. מיר מוזען ווייזען, אז מיר וועלען אונזער כבוד נישט לאזען טרעטען מיט די פיס. דער רעדנער לייגט אויך פאר, אז

ס'זאל ערקלערט ווערען א באקאנטע אויף דייטשע סחורות. עס ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע, אין וועלכע עס נעמען אנטהיל די ה"ה: קרעל, שפרא, גאלדשטיין, פרעזעס וועקסלער, פאגל, פרעזעס ראזענבערג, דר. מערינג, ד"ר בראם און זילבערבערג. טייל רעדנער טרעטען ארויס גענען דער ערקלערונג פון א באקאנטע און אז מען זאל זיך בענונגען בלויז מיט א שארפען פראטעסט.

אין ערזולטאט ווערט אויסגעקליבען א קאמיטע פון די ה"ה: ד"ר סט. קאהן, מ. פאגל, ד"ר מערינג, וועלכע ארבייטען אויס דעם טעקסט פון פאל- גענדער פראטעסט - רעזאלוציע, וואס ווערט איינשטימיק אנגענומען.

דער ראט און די פערזאנלעכע פון דער יודישער קהלה אין טשענסטאכאוו, ערשטערס אויפ'ס טעמסטע דורך די ירישות, וועלכע קומען פון דייטשלאנד וועגען די בארבראישע רדיפות אויף אונזערע ברידער, פראטעסטירען מיר ווי אמינערגעשטעטן געגען די דאזיגע שטענדיקע מעשים, וועלכע זענען א בעליידיגונג פאר'ן מענטשליכען געזונט. דער ראט און פערזאנלעכע דרוקען אויס זייער מיטגעפיהל די דייטשע יודען, מונטער'ן זיי אויך נישט צו פא- לען פון הצלישען מוט אין די היינטי- גע שווערע צייטען און פערזוכערן זיי, אז צוזאמען מיט דער גאנצער יודישער וועלט וועלען מיר אנטווענדען אלע מיט- לען, כדי צו ליכטערן זייער לאגט.

דער ראט און פערזאנלעכע אפצולירען צוזאמען מיט'ן גאנצן יודישען פאלק, צו דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט, וועלכע האט נאך נישט פערלירען דאס געפיהל פאר גערעכטיגקייט און מענש- ליכקייט, אז זי זאל זיך אפגעגעשטעלטען צוועלכע ווילדע בארבראישע, מיטעל- אטעמערליכע מעשים אין צענטרום פון אייראפא.

דער ראט און פערזאנלעכע בעשליסט איבערצושקען די רעזאלוציע אין מי- ניסטעריום פאר אויסערן איבערצושקען אין די פעלקער ליגע.

אויף דער געמיינזאמער וואונג, וועלכע איז אפגעגעהאלטען געווארען דעם 20 מערץ פראטעסטירט דער ראט און די פערזאנלעכע פון דער קהלה אין טשענסטאכאוו געגען די אפצושטען פון דער היטלער-רעגירונג אויף די מערב- גרעניצען פון אונזער מלוכה און ער- קלערט פייערליך, אז צוזאמען מיט'ן גאנצען פוילישען פאלק, וועט די יודי- שע בעפעלקערונג שטענען אויף דער וואך פון דער גאנצקייט און אונבערייהר- ליכקייט פון דער רעפובליק.

גערעכט, אדער נישט אינגאנצען, און אט פארוואס: ראשית, זענען די דיי- טשע יודען עס ווערט, פארוואס הא- בען זיי פערלייקענט זייער יודישקייט. זיי האבען זיך געהאלטען פאר גרע- טערע פאטריאטען ווי די סאמע דיי- טשען און האבען פיינט געהאט זייערע אייגענע ברידער, די אזוי-גרענעכע אט-טירען מעהר ווי די דייטשען, ווייל איך זיי דערמאנען, אז זיי זענען יו- דען, דאס טהו איך צוליב מיין יודי- שען פריינד, וועלכער איז א נאציאנא- ליסט און אז מען קלאפט א יודען רופט זיך ביי איהם און זיין שטאם און אז די דייטשע יודען וועלען ווע- רען מעהר יודען, הייסענע נאציאנאלע יודען נאך מיין קלאפט, איז א פאקט. וועגנען, מוז איך נאך כלומרשט אג- האלטען מיין „יודען-פראגראם“, ווייל איך פיהל זיך נאך נישט פעסט אין זאטעל, אט זענען נאך פעהלען אין דייטשלאנד גענוג סאציאל-דעמאקרא- טען און קאמוניסטען ווייל איך מיט די קלעם פאר יודען זיך פולשטענדיג פער- פעסטיגען.

— אבער פאניע היטלער, איהר כאפט איבער די מאס, פערגעסט נישט, אז יודען זענען א אינטערנאציאנאלע מלוכה, זיי האבען א השפעה איבער דער גאנצער וועלט, און אז אויב זיי וועלען צו היילן קומען זייערע דייטשע ברידער, ווארום יודען זענען נישט מס- כים מיט אייער מיינונג, אז די דייטשע יודען זענען ווערט די קלעם-און אז יודען וועלען זיך צו אייך נעמען, וועט זיין א וועה-באך צו אייערע קעפ. אי- בערהויפט מוזט איהר וויסען, אז דאס אמעריקאנער יודענטום וועט אננעמען א שטעלע צו באקאמירען די דייטשע סחורות, נג. פרעג איך מיט טריינען,

גרויסע רעוויזאניסטישע פערזאנלונג.

פרייגען שבת האט דער היגער ברית הצה"ר איינגעארדענט א פער- זאמלונג א. ד. ט. „וואס איז רעוויזא- ניזם“.

די פערזאנלונג עפענט פרעזעס אי- צאקאוויטש. ער האלט דערהיי א קיר- צען רעפערטאט, אין וועלכען ער ווייזט אן אויף די רדיפות געגען יודען אין דער גאנצער וועלט און קומט צום אויספיהר, אז נאר דער רעוויזאניזם קען לעזען די יודען פראגע. עס רעדט נאך דער וו. פרעזעס רושעוויטש. נאכ- הער האלט א זעהר געלונגענעם רע- פערטאט מגר. אפריס בראטמאן, ווע- כער דויערט איבער 2 שעה, אין משך פון זיין רעדע געטוויקעלט ער צוויי געדאנקען. ערשטענס רעדט ער ארום די שטענדיקייט פון דער „הסתדרות“ פאר'ן יודישען ישוב אין א"י, סיי פון פאליטישען און עקאנאמישען שטאנד- פונקט. דערהיי ווייזט ער אן אויך גרי- אנטאקאטישקייט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. ער גיט אויך א כאראק- טעריסטישען עפיואד פון דער האנר- לונג פון פאליעטישע-אמט. ווי עס איז אפגעגען בעקאנט האבען די רעוויזא- ניסטען אין פוילען געהאט אויף דעם 17 טען קאנגרעס דיוועלפע צאהל-מאני- דאטען, וואס אלע ציוניסטישע גרופע- רונגען אינאיינעם, איז אזוי ארום די רעוויזאניסטישען נעקומען דיוועלפע צאהל- סטעטישקייטען וואס די לינקע, אבער מען האט זיך צו דעם נישט געוואלט צופאסען און די גרעסטע צאהל סע- טיפיקאטען געגעבען די לינקע. דעם צווייטען טייל פון זיין רעפערטאט וויר- מעט ער דעם קאמוניזם. ער גיט א איבערבליק איבער די רדיפות פון דער סאציאליסטישע-מאכט געגען די יודען. ער בעריהרט אויך די דאטארען אינקוויזי- ציע, דערהיי קומט צו אייניגע אינא- דענען מיט די „רוטע“, אבער א דאנק דער ענערגישער האלטונג פון די מיטגלידער פון „ברית תרומת-פול- דאר“ ווערט דער רעפערטאט פארטוג- זעצט און די שטערער ווערען בעזוי- טיגט.

מיט'ן געזאגט פון „התקוה“ ווערט די פערזאנלונג געשלאסען.

פון יאסא, פוילי ציון (פער).

מיט צ. ס.

שבת, דעם 25 ד. ה., 3 נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם לאקאל קא- פערנאק 11 א גרויסער מאסען-מייטינג א. ד. ט. „מיט דער הסתדרות פאר דער פרייער מאסען-עליה“.

איינזאג פריי.

וואס וועט איהר דאמאלס טהון? — דאס שרעקט מיך נישט - ענט- פערט היטלער. די יודען זענען צו קלוג, אז זיי זאלען אננעמען אזא בע- שלום, ווייל זיי ווייסען, אז פון דעם וועלען ליידען די יודען מעהר פון אנ- דערע, ווארום ווער האט דען די גרויסע אונדזערטום אין דייטשלאנד אויב נישט יודען?

— אבער, כאפ איך זיך אן אין לע- טען ארגומענט, די יודען פראטעסטירען געגען איהר, זיי וועלען אייך פערשע- טען. איהר וועט דאך האבען המ'נס שווארצע מפלה. און באד'ר שלפם איך ארויס און ווייז איהר די רעזאלוציע פון די היגע יודישע קהלה און לייגן איהם אדורך די רעדע, וועלכע עס האט געהאלטען אויף דער זעלבער וואונג זי"ר סטעפאן קאהן, און דאס ארטיקלע פון ה' בלומבערגאגן, וועלכעס דריקט זיך אין דער „טשענסטאכאווער ציי- טונג“, וועגען היטלער'ן.

היטלער איז בלאס געווארען און אג- געוויבען ציטערען. אויב אזוי איז עפ'ס אנדערש - אז די יודען ווילען פרא- טעסטירען געגען מיר מאראליש, בין איך קאפט. באד'ר האט ער אנגעווי- בען ארומלויפען איבער'ן צימער און שרייען מיט ווילדע קולות: זיי ווילען מיך קוילענען די יודען, וואס ווילען זיי פון מיר, געוואלאד!!!

פון די קולות אין איך אויפגעקומען און האב פערשטאנען, אז די ווייזע: „מיין געשפרעך מיט היטלער'ן“ איז פארגעקומען אונטער'ן איינדרוק פון די פארגעקומענע דעבאטען אויף דער פראטעסט - וואונג פון דער יודישער קהלה...

פון די קולות אין איך אויפגעקומען און האב פערשטאנען, אז די ווייזע: „מיין געשפרעך מיט היטלער'ן“ איז פארגעקומען אונטער'ן איינדרוק פון די פארגעקומענע דעבאטען אויף דער פראטעסט - וואונג פון דער יודישער קהלה...

פיינעליכע ערשפונג פון דער בילדער אויסשטעלונג פון קיגסטלער ראזא- ניצען.

מיטוואך אָווענד איז פארגעקומען די פיינעליכע ערשפונג פון דער בילדער- אויסשטעלונג פון בעקאנטען קינסטלער ראזאניצען.

ביי דער ערשפונג זענען געוואזען א גרויסע צאל אנוועזענדע פון דער בע- סערער יודישער אינטעליגענץ, אויך די מאכט און פארשטעהער פון דער יודי- שע און פוילישער פרעסע.

די אויסשטעלונג, וועלכע בעשטעהט פון 76 בילדער (מאלעריי און גראפיק) האט געמאכט א שטארקען רושם אויף אלע אנוועזענדע.

מיר ראטען דעם עולם אויסצונוצען די געלעגנהייט און זיך צוויילען צו בעוועגן די אויסשטעלונג, וועלכע וועט זיין אפען אין אונזער שטאדט געזעהלעטע טאג.

די אויסשטעלונג איז אפגען היינט, פרייטאג, ביז צום ליכט אינדען. מאר- גען שבת פון 6-30 ביז 9 אָווענד. די ווייטערע טעג פון 11 פריה ביז 10 אָווענד.

גרויסער פראטעסט-מייטינג געגען דעם היטלערישטישען טעראר אין דייטשלאנד.

וונטאג, דעם 27 ד. ה. 8 א זיגער אָווענד רופט דער היגער פאפוליקאנטען און סוחרים-פעראייין אין אייגענעם לא- קאל, אלע וואלאנאשטי 5-3 א מיטינג, כדי צו פראטעסטירען געגען דעם אונ- נעהערטען היטלערישטישען טעראר אין דייטשלאנד.

עס וועלען האלטען רעדעס די ה"ה: מ. נויפעלד, אדווא. קאנאדסקי, אדווא. מארקאוועלש, שפרא און סאק. די פערזאנלעכע פון פאפוליקאנטען און סוחרים-פעראייין רופט אלע טשענ- טאכאווער יודישע איינוואוינער צאהל- רייך צו קומען אויף דעם מיטינג, כדי אויף אזא אופן אויסצודריקען דעם פראטעסט געגען די בארבראישע היט- לערישטישע מענטשען.

פון קרן קימת לישראל.

דער קרן קימת האט אין משך פון הורש שבט געזאממלט:

פושקעס	137.60
ט"ו שבט (נעסטאג)	93.10
מאָרקעס	16.20
פערשידען	3.00
צוזאמען	163.70
60 גר.	

אין יאהר תרצ"ב האט מען אין שבט געזאממלט נור 354.35.

די לעצטע פורים אָקציע האט דעם קק"ל אריינגעבראכט א'ערך פון 150 זאטעסט.

אין די נעכסטע טעג קומט קיין טשענסטאכאוו א דעלעגאט פון קרן קימת צענטראלע אין פוילען, און צו קאנטראלירען די ארבייט פון דער ה"ה בצר קק"ל קאמיסיע און דורכפיהרען א ברייטערע אָקציע.

דער קק"ל-סקרעטאריאט איז טעטיג יעדען אָווענד אין לאקאל פון דער ציו- ניסטישער ארגאניזאציע און ערלעדיגט אלערליי ענינים ווי איבערשיקען ווי- שען אויף חתונות, משפחה-פייערונגען א.ד.ג.

פון בית"ר.

דערמיט מעלדען מיר דער יודישער געזעלשאפט אין טשענסטאכאוו, דאס מיר זענען געגענטרעטען צו פיינערען זיי פאהן ענטהילונג פון אונזער ארגאני- זאציע.

די פאהן פיייערונג זעהט פאר א גאנץ רייכען פראגראם פון אימפרעזען, און צו דעם צוועק איז געשאפען געווא- רען א ספעציעלער פאהן - קאמיטעט, וועלכער האט זיך קאנסטיטואירט פאל- גענדענד:

פארוואנענדער - ש. ניעמיראווסקי, וויצע-פארז. - י. טיבערג, סקערעטא- רען - י. קאפאנסקי און ב. הערצבערג, קאסיירער - זעלצער.

מיטגלידער: פ. לאסקער, אינזש. פייגין, אינזש. ארלינסקי, יאניאק און א. שטיינהארדט.

דחל האלצער אָווענד.

דעם 2-טען טאג פסח, דעם 12 טען אפריל ד.ה. וועט אין קאמערצ-טעאטער אויפטרעטען די בעריהמטע דראמאטישע ארטיסטין און רעזיטאציע-קינסטלערין דחל האלצער מיט איהר יודיש פוילישען פראגראם.

דער אָווענד וועט זיכער ארויפנען גרויס אינטערעס צווישען בעסערען טעאטער עולם.

